

Anul: 1997

Cod RAN: 34994.02

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Evul Mediu

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Daniela Marcu

Instituții: SC Home Trade SRL

Săpăturile arheologice de la Teaca

Raport

Cercetările arheologice la Biserica evanghelică din Teaca s-au desfășurat în octombrie-noiembrie 1997, ca parte componentă a programului de investigații derulat în vederea întocmirii proiectului de restaurare a monumentului. Planul de săpătură, stabilit împreună cu echipa de proiectare, include 19 secțiuni, din care 13 în exterior și 5 în interior.

Planimetric, biserica din Teaca este o bazilică cu cor pătrat și absida închisă în trei laturi dintr-un octogon, turn în fațada de vest și o sacristie pe latura de nord a corului; navele laterale sunt despărțite de nava centrală prin câte trei stâlpi pe care se descarcă arcele "en panier" ale tribunelor și arcele ogivale ale colateralelor. În exterior este prevăzută cu mai multe contraforturi.

Cercetările arheologice au stabilit următoarea evoluție a monumentului:

- etapa I: bazilica împreună cu sacristia, inclusiv contraforturile. Fațada de vest a navei centrale era marcată printr-un rezalit care conținea probabil portalul, în prelungirea căruia s-a construit ulterior turnul. Din punct de vedere cronologic această etapă se situează în jurul anului 1400. Nu s-au identificat urme de construcții anterioare, ceea ce confirmă informația transmisă de tradiția orală conform căreia prima biserică a coloniștilor sași s-a aflat pe un alt amplasament.

- etapa II: adosarea turnului de vest; relațiile stratigrafice indică faptul că edificarea turnului a avut loc la puțină vreme după construirea bazilicii, probabil spre mijlocul sec. XV.

- etapa III: construirea unui zid de incintă cu traseu oval, la 10-11 m distanță de biserică, în cursul sec. XVI. Nu este exclus ca în partea de vest incinta să fi fost prevăzută cu un turn, dar această zonă nu se poate investiga din cauza șoselei.

- etapa IV: demolarea zidului de incintă (sec. XVIII) și refacerea absidei altarului, respectându-se traseul vechilor fundații (sec. XX).

Bazilica a fost construită din piatră de râu de dimensiuni mici și medii, legată cu mortar hidraulic foarte dur; limita dintre fundație și elevație este marcată printr-un decros exterior îngust, iar adâncimea fundațiilor față de nivelul de călcare din prima etapă a fost de aproximativ 1,40 m. Stâlpii care despart navele sunt așezați pe fundații independente. Cea mai veche urmă de amenajare a nivelului de călcare interior este o pardoseală din cărămidă de formă pătrată, așezată pe un pat subțire de mortar, mai ridicată în altar față de nave cu 0,25 m.

În jurul bisericii s-a dezvoltat, după construirea incintei, un cimitir din care au fost cercetate 65 de morminte; inventarul acestora se rezumă la câteva inele simple, atipice. În mormântările au încetat după demolarea zidului.

* * *

Câteva considerații asupra cercetărilor de arhitectură de la Teaca - jud. Bistrița-Năsăud; arh. Șerban Popescu-Dolj

Sondajele de parament efectuate la exteriorul și interiorul monumentului, au relevat faptul că biserica a fost de la început concepută pe un plan basilical - cu trei nave - cor și sacristie, turnul de pe latura de vest fiind ridicat ulterior (rezultate confirmate și de cercetările arheologice).

Deși începută pe un plan de factură romanică, în elevație sistemul adoptat a fost cel gotic, atât pentru arcadele interioare (în arc frânt), a formei arcului triumfal, cât și pentru forma și tratarea golurilor de ferestre și uși. Bineînțeles, tot de factură gotică este și partea inferioară a turnului vestic.

O trăsătură aparte o constituie modalitatea de iluminare a navei. Nava centrală are câte trei ferestre pe fiecare latură lungă, care nu corespund șirurilor de câte patru arcade ce o desparte de navele laterale, iar navele laterale au avut doar câte o fereastră originală pe fiecare latură și anume în traversa estică.

Transformările ulterioare cunoscute din literatura de specialitate - boltirea navei centrale, crearea tribunelor laterale, dărâmarea și reconstruirea jumătății estice a corului precum și supraînălțarea turnului - au fost confirmate de cercetările de parament.

Informații suplimentare online

[Raportul 569 din cronică.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
